

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ και ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Προγραμμάτων ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΕΚΤ
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ και ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ»

CCI: 2014GR16M2OP001

ΕΣΠΑ 2014 - 2020

Σύνοψη

Ευρωπαϊκή Ένωση

2020 – ΕΚΔΟΣΗ 7.0

Εισαγωγή

Ο σχεδιασμός της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020, συμπίπτει με την χρονική περίοδο κατά τη διάρκεια της οποίας επιδιώκεται να τεθούν οι βάσεις και να διαμορφωθεί ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης και για τα επόμενα χρόνια στη χώρα. Το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης «ΕΣΠΑ 2014-2020» μπορεί να δράσει ως καταλύτης για την **επανεκκίνηση** της Ελληνικής οικονομίας και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ) θα αποτελέσει το όχημα για την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας.

Το ΕΠΑνΕΚ, αξιοποιώντας €4.787 δις από τον προϋπολογισμό της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 (σε όρους Κοινοτικής συνδρομής), στοχεύει στην δημιουργία ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος, που αναδεικνύει σε κεντρικό ρόλο παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς τομείς της οικονομίας και υλοποιεί την στρατηγική της Έξυπνης Εξειδίκευσης με στόχο τη σύνδεση της έρευνας και της καινοτομίας με την επιχειρηματικότητα και την ενίσχυση των υφιστάμενων πλεονεκτημάτων της Ελλάδας και των περιφερειών της.

Ακολουθώντας τις κατευθυντήριες αρχές που τέθηκαν από τη Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕ), ο σχεδιασμός του ΕΠΑνΕΚ συνδυάζει τις εθνικές με τις κοινοτικές προτεραιότητες μέσω μίας ολοκληρωμένης στρατηγικής παρέμβασης για την ανταγωνιστικότητα, την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία, που εξειδικεύεται σε **3 βασικούς άξονες** προτεραιότητας, περίπου **20 ειδικούς στόχους** και **60 ενδεικτικές δράσεις** που θα μπορούν να διασφαλίσουν στην επιτυχημένη υλοποίησή του. Ωστόσο, με βάση τα μέγιστα ποσοστά συγχρηματοδότησης σε επίπεδα άξονα προτεραιότητας για τις 13 ελληνικές περιφέρειες και τη διαφοροποίηση αυτών στις περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου και Στερεάς Ελλάδας (το ποσοστό συγχρηματοδότησης για το Ν.Αιγαίο και τη Στερεά Ελλάδα είναι 50%, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες που ανέρχεται σε 80%), το ΕΠΑνΕΚ έχει δημιουργήσει **3 επιπλέον συμπληρωματικούς άξονες προτεραιότητας**, οι οποίοι καλύπτουν το σύνολο των ειδικών στόχων και των δράσεων για τις περιφέρειες αυτές.

Το ΕΠΑνΕΚ υιοθετεί την κοινοτική στρατηγική «**Ευρώπη 2020**», ενσωματώνει τη **Στρατηγική της ΕΕ για την Γαλάζια Ανάπτυξη** (Blue Growth) ενώ λαμβάνει υπόψιν τις **συστάσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής** για την Ελλάδα αναφορικά με την επικέντρωση σε μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα, δίνουν ώθηση στους δυνητικούς τομείς υψηλής ανάπτυξης και στη δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης και αποτελούν μοχλό για επένδυση ιδιωτικών πόρων.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αναδεικνύει τις εθνικές προτεραιότητες για ανάκαμψη της οικονομίας και ανάπτυξη της αγοράς, υλοποιώντας την **εθνική στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης**. Λαμβάνει υπόψη τις **μνημονιακές υποχρεώσεις** της χώρας και το **εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων** και ενσωματώνει επιλεγμένες δράσεις της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου (2007-2013), των οποίων η υλοποίηση καθυστέρησε ως απόρροια της κρίσης και αποτελούν το συνδετικό κρίκο με τις δράσεις της Νέας Προγραμματικής Περιόδου. Τέλος, συνδέεται και λειτουργεί **συμπληρωματικά με τα υπόλοιπα τομεακά και περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020**, ενώ ευθυγραμμίζεται με τη **Εθνική Στρατηγική για την Έρευνα, Τεχνολογία και Καινοτομία** (ΕΣΕΤΑΚ) (εθνική στρατηγική RIS3) και με την **Εθνική Στρατηγική Ψηφιακής Ανάπτυξης**.

Οι πόροι του προγράμματος προέρχονται από δύο διαρθρωτικά ταμεία: το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). **Το ΕΤΠΑ συνδράμει το ΕΠΑνΕΚ με 4.241 εκ. € ενώ το ΕΚΤ με 546 εκ. € (σε όρους Κοινοτικής συνδρομής)**. Τα δύο αυτά ταμεία θέτουν τις δικές τους κατευθυντήριες γραμμές για το σχεδιασμό του Προγράμματος.

Το ΕΠΑνΕΚ σχεδιάστηκε έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες όλων των περιφερειών της χώρας. Το πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί συνολικά, περιλαμβάνοντας δράσεις οι οποίες άπτονται στις προτεραιότητες και τις ιδιαιτερότητες όλων των περιφερειών, ενώ και οι χρηματικοί πόροι που

κατευθύνονται σε κάθε μία από αυτές, είναι συνάρτηση της πληθυσμιακής τους πυκνότητας και του βαθμού ανάπτυξης τους (με βάση τη κατηγοριοποίηση που έχει γίνει σε κοινοτικό επίπεδο).

Η στρατηγική του προγράμματος

Οι αναπτυξιακές ανάγκες της ελληνικής οικονομίας εστιάζονται στην απαίτηση για ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης το οποίο θα στηριχθεί στην έξυπνη **εξειδίκευση, στις υγιείς επενδύσεις και στην εξωστρέφεια**. Το μοντέλο αυτό θα πρέπει να ξεπεράσει τις υφιστάμενες στρεβλώσεις, χαμηλή ανταγωνιστικότητα και μέτριες επιδόσεις στην έρευνα και την καινοτομία. Η νέα επιχειρηματικότητα θα αφορά κυρίως σε δραστηριότητες έντασης γνώσης και θα συνδυάζεται απαραίτητα, άμεσα ή έμμεσα, με τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.

Η έξυπνη εξειδίκευση θα πρέπει να διαπνέει το νέο επιχειρηματικό περιβάλλον και να αποσκοπεί στον εντοπισμό και την ανάδειξη των χαρακτηριστικών εκείνων της χώρας και των περιφερειών που δημιουργούν **βιώσιμα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα**. Η στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης επιδρά σε όλες τις πτυχές του μοντέλου ανάπτυξης μέσω της εξεύρεσης των εξειδικευμένων αγορών που διαθέτει η χώρα, την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών σε παραδοσιακούς κλάδους και την αξιοποίηση της «έξυπνης» δυναμικής τους. Θα συμβάλει στην εξωστρέφεια και τη βελτίωση των διασυνδέσεων και της συνεργασίας μεταξύ τομέων και παραγόντων της καινοτομίας στη χώρα αλλά και με άλλες χώρες.

Η κρίση έδειξε ότι η επανεκκίνηση της οικονομίας και η επαναφορά της ανάπτυξης θα πρέπει να βασισθεί κυρίως στις δυνάμεις του ιδιωτικού τομέα, σε επιχειρήσεις που είναι διεθνώς ανταγωνιστικές, σε μία κοινωνία που στηρίζει το πρότυπο αυτό και σε ένα κράτος που με τις δομές και πολιτικές του απελευθερώνει και βοηθά τις δημιουργικές δυνάμεις της επιχειρηματικότητας. Μέσα από ένα τέτοιο παραγωγικό μοντέλο δημιουργούνται βιώσιμες και ποιοτικές θέσεις εργασίας και ευκαιρίες για βελτίωση των εισοδημάτων.

Η ανάσχεση της αποδιάρθρωσης του παραγωγικού ιστού και η αντιστροφή της αποβιομηχάνισης προϋποθέτει τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της μεταποίησης μέσα από συνολική αναβάθμιση της προς ένα νέο παραγωγικό μοντέλο που στοχεύει στην παραγωγή προϊόντων με υψηλή προστιθέμενη αξία. Οι ελληνικές επιχειρήσεις θα πρέπει να είναι κατάλληλα προετοιμασμένες να προσαρμοστούν και να επωφεληθούν από τις αναπόφευκτες αναδιαρθρώσεις των «αλυσίδων αξίας» τα επόμενα χρόνια σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Στόχος είναι να συμβάλλουν με αυτόν τον τρόπο στην οικονομική ευημερία και τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής μέσω της ανάπτυξης και της αύξησης της απασχόλησης.

Αναγκαία συνθήκη επίτευξης του νέου αναπτυξιακού μοντέλου αποτελεί η εφαρμογή μίας ολοκληρωμένης προσέγγισης, η οποία βασίζεται στην διαμόρφωση του κατάλληλου επιχειρηματικού περιβάλλοντος («οικοσυστήματος») που θα βοηθά τις επιχειρήσεις να εντοπίσουν και να αξιοποιήσουν τις νέες ευκαιρίες ανάπτυξης και να συμμετέχουν σε τμήματα παγκόσμιων αλυσίδων. Τούτο περιλαμβάνει την απομάκρυνση των αναποτελεσματικών θεσμικών, κανονιστικών και διοικητικών εμποδίων στην επιχειρηματικότητα καθώς και τη διαμόρφωση και εφαρμογή μίας στοχευμένης δέσμης κινήτρων για την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών σε επιλεγμένους τομείς.

Η στρατηγική του ΕΠΑνΕΚ, με γνώμονα το νέο μοντέλο ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, οικοδομείται και στηρίζεται σε τέσσερις **στρατηγικούς πυλώνες**. Οι πυλώνες αυτοί αφορούν στα εξής:

- 1) Προσαρμογή των επιχειρήσεων και του ανθρώπινου δυναμικού στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις
- 2) Επικέντρωση σε τομείς παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και δυνάμει εξωστρεφείς και καινοτόμους
- 3) Στοχευμένη επιλογή επενδύσεων /επιχειρήσεων /δραστηριοτήτων που διαθέτουν τα ζητούμενα χαρακτηριστικά για το νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα
- 4) Εξασφάλιση των παραγόντων που διευκολύνουν τη δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων στο ελληνικό επιχειρησιακό περιβάλλον.

Αναλυτικότερα:

1) Ενίσχυση της προσαρμογής των επιχειρήσεων και του ανθρώπινου δυναμικού στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις

Η ανάδειξη και υιοθέτηση ενός νέου παραγωγικού μοντέλου που θα στηρίζεται στην εξωστρέφεια και την καινοτομία δε μπορεί να επιτευχθεί χωρίς την προσαρμογή των γνώσεων, δεξιοτήτων και των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού. Η χώρα χρειάζεται ανθρώπινο δυναμικό καλά εκπαιδευμένο με εξειδικευμένες γνώσεις και οριζόντιες δεξιότητες που θα μπορεί να δημιουργήσει εστίες καινοτομίας, να υποστηρίξει αναπτυξιακούς τομείς προτεραιότητας και να υπηρετήσει ένα νέο επιχειρηματικό υπόδειγμα.

Με βάση τα παραπάνω, απαιτείται γρήγορη και αποτελεσματική μετάβαση των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στα νέα δεδομένα της εποχής και την εξομάλυνση των οδυνηρών συνεπειών που προκάλεσε η οικονομική κρίση κυρίως στην αγορά εργασίας. Τα αποτελέσματα που επιδιώκονται είναι τα εξής:

- Προσαρμογή των επιχειρήσεων και του ανθρώπινου δυναμικού στις επικρατούσες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της αγοράς
- Ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εργαζομένων που θα υποστηρίξουν την προσαρμογή των επιχειρήσεων στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις
- Δημιουργία ευνοϊκού κλίματος για την καταπολέμηση της ανεργίας και τη δημιουργία νέων, βιώσιμων θέσεων απασχόλησης

Ανθρώπινο δυναμικό	Επιχειρήσεις
Προσαρμογή των γνώσεων, δεξιοτήτων και των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στις επικρατούσες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της αγοράς Ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εργαζομένων που θα υποστηρίξουν την προσαρμογή των επιχειρήσεων στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις Μετατόπιση του κέντρου βάρους από την παραγωγή επαγγελματικής κατάρτισης στην στήριξη των επιχειρήσεων και ειδικότερα των σχεδίων που εκπονούν για προσαρμογή στην οικονομική κρίση και στις τεχνολογικές προκλήσεις	Προσαρμογή των επιχειρήσεων στο νέο επιχειρησιακό μοντέλο με έμφαση στις παρακάτω περιοχές: - Οργάνωση και λειτουργία, - Βελτιστοποίηση της χρήσης πόρων, - Ενίσχυση της εξωστρέφειας και της καινοτομίας, - Ανάπτυξη εργαλείων και μεθόδων διοικητικής πληροφόρησης και συγκριτικών αξιολογήσεων, - Τεχνολογική αναβάθμιση, - Ενίσχυση της ποιότητας των προϊόντων και υπηρεσιών, - Αξιολόγηση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων του προσωπικού, - Βελτίωση της περιβαλλοντικής διαχείρισης κλπ

2) Επικέντρωση σε τομείς παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και δυνάμει εξωστρεφείς και καινοτόμους

Ενίσχυση των δυναμικών εστιών επιχειρηματικότητας που διαθέτει η χώρα και οι οποίες συγκεντρώνουν σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε όρους τεχνολογίας, καινοτομίας, ποιότητας, δυνατότητας συνεργειών και εξωστρέφειας. Οι τομείς αυτοί συγκεντρώνουν τα χαρακτηριστικά εκείνα (κρίσιμη μάζα και ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα) με τα οποία θα μπορέσουν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που προσφέρει η έξυπνη εξειδίκευση.

Οι στρατηγικοί τομείς που αναγνωρίστηκαν και καταγράφηκαν στο νέο αναπτυξιακό μοντέλο της χώρας «Ελλάδα 2021» είναι:

- i. **Αγροδιατροφή/ Βιομηχανία τροφίμων:** Διαμόρφωση ενός σύγχρονου παραγωγικού κλάδου (βιομηχανία τροφίμων και μεταποίηση), μέσω της παραγωγής ανταγωνιστικών, ποιοτικών και ασφαλών τροφίμων ελληνικής προέλευσης, με υψηλή προστιθέμενη και διατροφική αξία.
- ii. **Ενέργεια:** Ανάπτυξη βιώσιμης επιχειρηματικότητας σε τομείς όπου υφίσταται ουσιαστικό δυναμικό για την δραστηριοποίηση ελληνικών επιχειρήσεων, όπως η εξοικονόμηση ενέργειας, η αξιοποίηση των ΑΠΕ, καθώς και η συμμετοχή σε έργα υποδομών όπως διασυννοριακά έργα ενίσχυσης και κατασκευής αγωγών φυσικού αερίου, που θα μετατρέψουν την Ελλάδα σε ενεργειακό κόμβο συμβάλλοντας στην ασφάλεια εφοδιασμού και την ενίσχυση της εθνικής οικονομίας.
- iii. **Εφοδιαστική Αλυσίδα:** Ενδυνάμωση της αποτελεσματικότητας και εκσυγχρονισμός του συστήματος μεταφορών και Logistics, ώστε να αναδειχθεί η Ελλάδα σε διαμετακομιστικό κόμβο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.
- iv. **Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες:** Δημιουργία διακριτής ταυτότητας (design & branding) των παραγομένων προϊόντων και υπηρεσιών κάθε κλάδου, προκειμένου να διευκολυνθεί η προώθηση τους στην διεθνή αγορά (εξωστρέφεια) σε συνδυασμό με την αισθητή βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ποιότητας τους και την αύξηση της συνολικής προστιθέμενης αξίας τους.
- v. **Περιβάλλον:** Παραγωγή υψηλής ποιότητας περιβαλλοντικών υπηρεσιών προς την κοινωνία διευκολύνοντας την εμπλοκή των επιχειρήσεων στην μελέτη και διατήρηση των περιβαλλοντικών πόρων και της βιοποικιλότητας, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση ή ενεργειακή αξιοποίηση των αποβλήτων και παροχή υπηρεσιών αντιρρύπανσης και απορρύπανσης.
- vi. **Τουρισμός:** Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και αύξηση των εσόδων ανά επισκέπτη. Ανάδειξη του ελληνικού τουρισμού με το συνδυασμό του φυσικού και του πολιτιστικού αποθέματος και του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας σε ένα συνολικό προϊόν εμπειριών, που θα το χαρακτηρίζει η υψηλή ποιότητα σε όλες τις πτυχές των προσφερόμενων υπηρεσιών.
- vii. **Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών (ΤΠΕ):** Αξιοποίηση των ΤΠΕ με στόχο να ενεργοποιηθεί το σύνολο της αλυσίδας αξίας μέσω της ενίσχυσης της ζήτησης των υπηρεσιών αυτών από τους τελικούς χρήστες και ταυτόχρονα μέσω της ενίσχυσης της προσφοράς ψηφιακών υπηρεσιών, εφαρμογών και ολοκληρωμένων λύσεων ψηφιακού περιεχομένου υποστηριζόμενες από την απαραίτητη τεχνολογική υποδομή.
- viii. **Υγεία:** Στήριξη των νέων τεχνολογιών για την ενίσχυση της παραγωγικής διαδικασίας μέσω και της αναδιάρθρωσης του σχετικού θεσμικού πλαισίου, την παροχή υπηρεσιών και την πιστοποίηση των παρόχων υπηρεσιών υγείας, του τουρισμού υγείας αλλά και των εξαγωγών.
- ix. **Υλικά – Κατασκευές:** Ενίσχυση επιλεγμένων αλυσίδων αξίας του τομέα αφενός σε δραστηριότητες που συμπληρώνουν υπάρχουσες αλυσίδες αξίας και αυξάνουν την εγχώρια

προστιθέμενη αξία και αφετέρου σε δυναμικούς εξαγωγικούς κλάδους έντασης γνώσης που αξιοποιούν νέες τεχνολογίες και αποσπούν μερίδια στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας.

Η παρακολούθηση της εξέλιξης των τομέων που παρουσιάστηκαν αλλά και η ανάδειξη νέων τομέων, τεχνολογιών και δραστηριοτήτων θα είναι μια συνεχής διαδικασία μελέτης, διαβουλεύσεων, παρακολούθησης και ελέγχου σε όλη τη προγραμματική περίοδο.

3) Στοχευμένη επιλογή επενδύσεων /επιχειρήσεων /δραστηριοτήτων που διαθέτουν τα ζητούμενα χαρακτηριστικά για το νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα

Η αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων του προγράμματος, προϋποθέτει στόχευση των επενδύσεων στις επιχειρήσεις εκείνες που διαθέτουν αναπτυξιακές προοπτικές. Οι αναπτυξιακές προοπτικές αυτές προσδιορίζονται από βασικά χαρακτηριστικά επιχειρηματικότητας.

Η επιχειρηματικότητα με χαρακτηριστικά την παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, την καινοτομία και δημιουργικότητα καθώς και την εξωστρέφεια τοποθετείται σε 1η προτεραιότητα.

Δεύτερης (2^{ης}) προτεραιότητας είναι η επιχειρηματικότητα που χαρακτηρίζεται ή αφορά σε θετικά αποτελέσματα και οικονομική προοπτική/ ανταγωνιστικότητα, ομάδες επιχειρήσεων με σημαντικές δυνατότητες συνεργασίας και τέλος μικρό αποτύπωμα CO₂/χαμηλή επιβάρυνση του περιβάλλοντος.

Τέλος, στην 3η θέση προτεραιότητας κατατάσσεται η επιχειρηματικότητα που δημιουργεί επανακυκλοφορία των πόρων στην εσωτερική αγορά, σημαντικό μέγεθος σε κύκλο εργασιών και απασχόληση/ επαρκή γκάμα προϊόντων για την αντιμετώπιση του παγκόσμιου ανταγωνισμού, στόχευση σε Niche παγκόσμιες αγορές, νέες εταιρείες / νέα επιχειρηματικότητα.

4) Εξασφάλιση των παραγόντων που διευκολύνουν τη δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων στο ελληνικό επιχειρησιακό περιβάλλον

Η δημιουργία ενός περιβάλλοντος φιλικού προς τις επιχειρήσεις, προσελκύει επενδύσεις. Υπό το πρίσμα αυτό η στρατηγική του προγράμματος θα πρέπει να στοχεύει στην διευκόλυνση της επιχειρηματικής δραστηριότητας μέσα από τις εξής παραμέτρους:

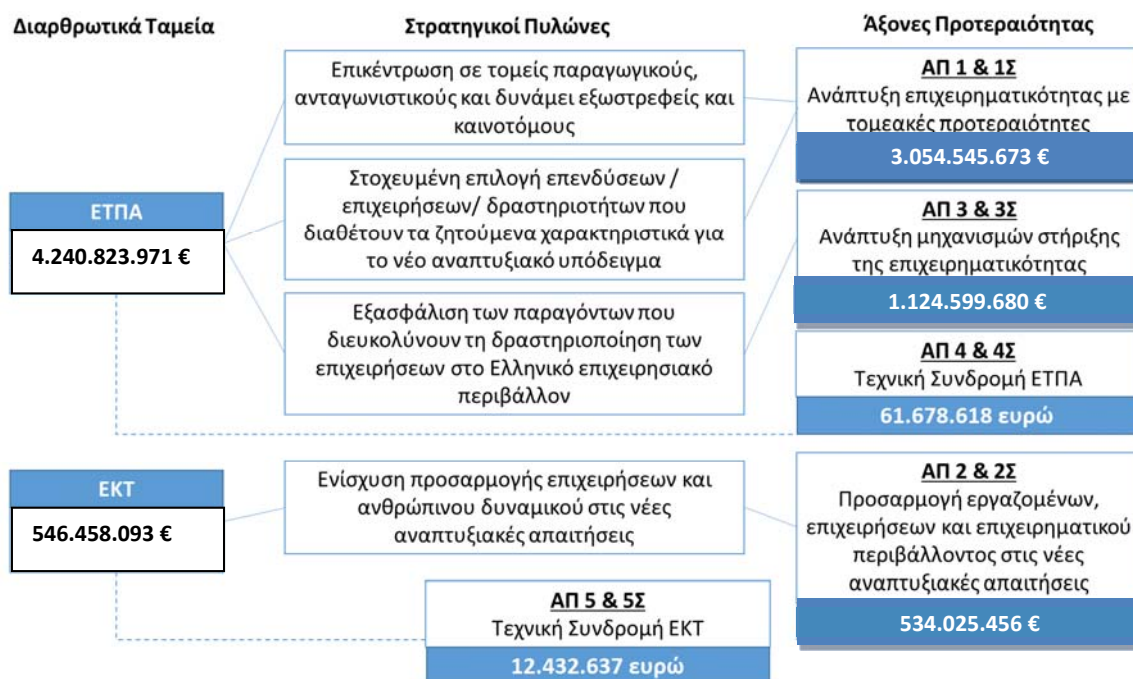
- Αναδιάρθρωση της Δημόσιας Διοίκησης προς την κατεύθυνση εξάλειψης των γραφειοκρατικών εμποδίων και την επιτάχυνση των διαδικασιών για τη δημιουργία επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και την απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία.
- Ανάπτυξη δομών και υποδομών νέων με σκοπό την έμμεση ή και άμεση βελτίωση και λειτουργία του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της χώρας.

Η δομή του προγράμματος

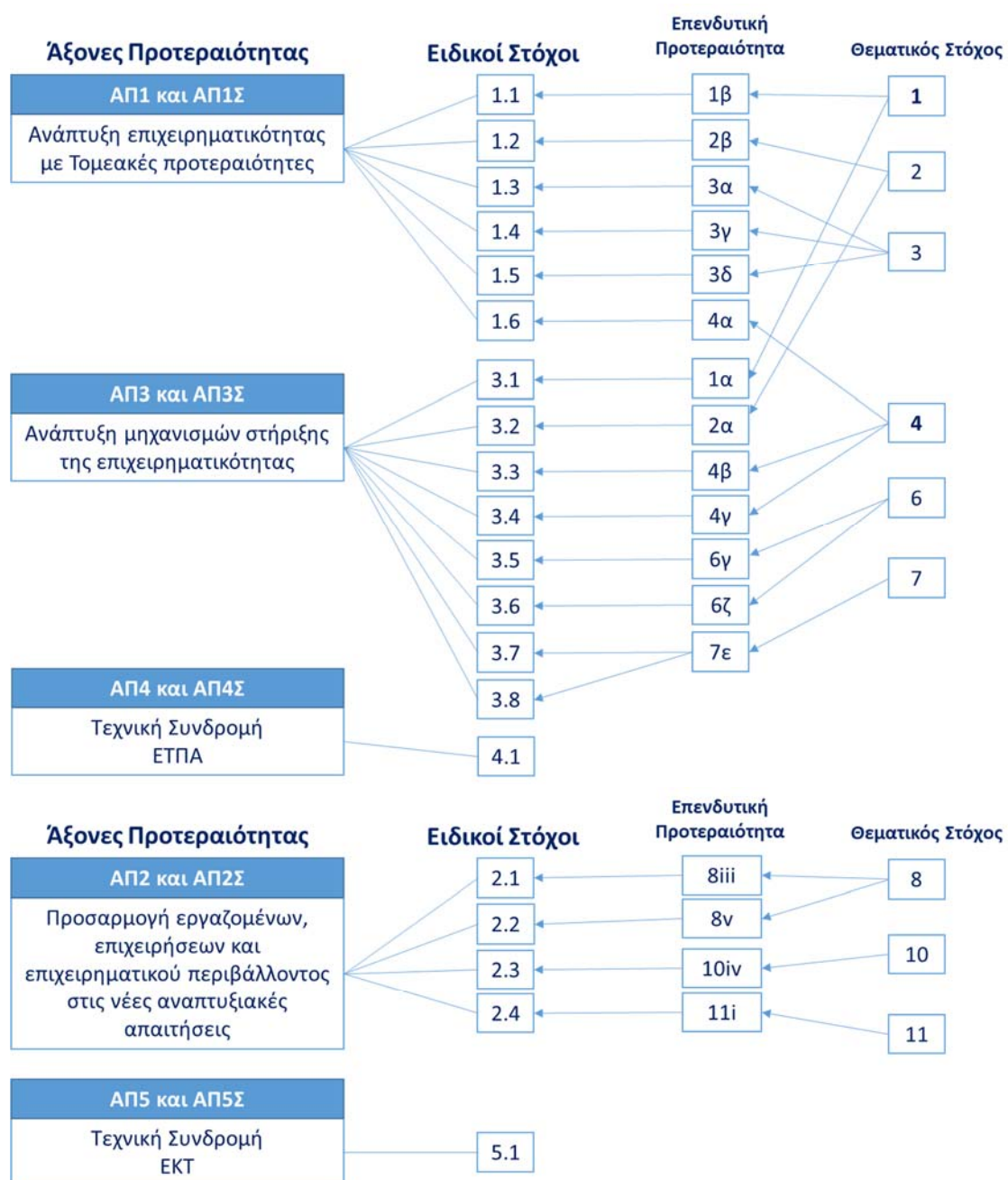
Το πρόγραμμα διαμορφώνεται συνολικά σε **3 βασικούς και 3 συμπληρωματικούς άξονες** και 4 άξονες τεχνικής βοήθειας (2 βασικοί και 2 συμπληρωματικοί). Ο Άξονας 1 (& 1Σ) αφορά στην ανάπτυξη επιχειρηματικότητας με τομεακές προτεραιότητες, ο Άξονας 2 (& 2Σ) στην προσαρμογή των εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματικού περιβάλλοντος στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις και ο Άξονας 3 (& 3Σ) στους μηχανισμούς και τις υποδομές στήριξης της επιχειρηματικότητας. Οι Άξονες 4 (& 4Σ) και 5 (& 5Σ) αφορούν τη τεχνική βοήθεια για την διαχείριση του προγράμματος.

Ο κάθε άξονας καλύπτει συγκεκριμένους ευρωπαϊκούς θεματικούς στόχους και επιλεγμένες επενδυτικές προτεραιότητες, όπως αυτά έχουν ορισθεί και συμφωνηθεί στο εγκεκριμένο κείμενο του ΕΣΠΑ 2014-2020 μεταξύ Ελλάδας και ΕΕ. Επιπλέον, ο κάθε άξονας προτεραιότητας συνδέεται με τους πόρους ενός εκ των διαρθρωτικών ταμείων που χρηματοδοτούν το ΕΠΑνΕΚ (ΕΤΠΑ ή ΕΚΤ), ανάλογα με τους στόχους του και τις δράσεις που περιλαμβάνει.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνεται η σύνδεση των αξόνων προτεραιότητας με τους τέσσερις στρατηγικούς πυλώνες, καθώς και την πηγή και το ύψος της διαθέσιμης χρηματοδότησης ανά άξονα.

Οι Άξονες προτεραιότητας εξειδικεύονται σε **Ειδικούς Στόχους**. Οι ειδικοί στόχοι περιλαμβάνουν ομάδες επιλεγμένων δράσεων με κοινό σκοπό που εξυπηρετούν ταυτόχρονα συγκεκριμένη ευρωπαϊκή επενδυτική προτεραιότητα και θεματικό στόχο, όπως αυτά ορίζονται στο ΕΣΠΑ 2014-2020. Οι δράσεις αυτές, περιγράφονται αναλυτικά στο πρόγραμμα, με χρήση ενδεικτικών παραδειγμάτων. Στοχεύουν σε συγκεκριμένα μετρήσιμα αποτελέσματα για τα οποία έχει αναπτυχθεί ένα **σύστημα δεικτών αποτελέσματος και απόδοσης** μέσω του οποίου θα παρακολουθείται η πορεία υλοποίησης και επιτυχίας του προγράμματος.

Το περιεχόμενο του προγράμματος

Αναλυτικά οι Άξονες Προτεραιότητας και οι Ειδικοί Στόχοι διαμορφώθηκαν ως εξής:

1. ΑΠ1 (&1Σ) «Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας με τομεακές προτεραιότητες»

Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας μέσω του ΕΠΑνΕΚ επικεντρώνεται σε τομείς παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και δυνάμει εξωστρεφείς και καινοτόμους (9 στρατηγικοί τομείς της χώρας) που αναμένεται να αποτελέσουν τους μοχλούς ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας. Για την ενίσχυση της δραστηριότητας των τομέων αυτών θα γίνει στοχευμένη επιλογή επενδύσεων και δραστηριοτήτων που διαθέτουν τα ζητούμενα χαρακτηριστικά για το νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα. Η έξυπνη εξειδίκευση αποτελεί βασική παράμετρο του προγράμματος αφού θα πρέπει διαπνέει το νέο αναπτυξιακό μοντέλο και αποσκοπεί στον εντοπισμό των μοναδικών χαρακτηριστικών της Ελλάδας, αναδεικνύοντας τα υφιστάμενα πλεονεκτήματα της.

Ο πίνακας παρουσιάζει τους ειδικούς στόχους που τέθηκαν στο πλαίσιο του Άξονα 1 και 1Σ, την επενδυτική προτεραιότητα που συνδέεται με αυτόν καθώς και τον προϋπολογισμό τους.

Ειδικοί Στόχοι	Επενδυτική Προτεραιότητα	Προϋπολογισμός (Ενωσιακή Στήριξη)
1.1. Αύξηση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και συνεργασιών για την ανάπτυξη καινοτόμου επιχειρηματικότητας σύμφωνα με την εθνική στρατηγική έρευνας και καινοτομίας για έξυπνη εξειδίκευση (στρατηγική RIS3)	1β	630.477.317 €
1.2. Αύξηση της προσφοράς ψηφιακών υπηρεσιών, εφαρμογών και ολοκληρωμένων λύσεων ΤΠΕ για τις επιχειρήσεις	2β	229.588.469 €
1.3. Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας μέσω νέων καινοτόμων ιδεών κατά προτεραιότητα στους στρατηγικούς τομείς της χώρας	3α	142.924.168 €
1.4. Αναβάθμιση του επιπέδου επιχειρηματικής οργάνωσης και λειτουργίας των ΜΜΕ, κατά προτεραιότητα στους εννέα (9) στρατηγικούς τομείς της χώρας	3γ	1.838.047.780 €
1.5. Αύξηση εξαγωγών ελληνικών επιχειρήσεων, κατά προτεραιότητα στους εννέα (9) στρατηγικούς τομείς της χώρας	3δ	128.107.941 €
1.6. Αύξηση διείσδυσης των νέων μορφών ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας	4α	85.399.998 €
Σύνολο		3.054.545.673 €

2. ΑΠ2 (&2Σ) «Προσαρμογή εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματικού περιβάλλοντος στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις»

Ο άξονας αυτός στοχεύει στην προσαρμογή εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματικού περιβάλλοντος στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις, κατά κύριο λόγο, μέσω συλλογικών επιχειρησιακών/κλαδικών σχεδίων. Οι ανάγκες προσαρμογής αφού μελετηθούν θα καταδείξουν τα πραγματικά κενά σε όρους κατάρτισης, εκπαίδευσης και επαγγελματικής ανάπτυξης των εργαζομένων, θα υποδείξουν αναδυόμενες δεξιότητες και ικανότητες και θα οδηγήσουν στον σχεδιασμό και υλοποίηση στοχευμένων προγραμμάτων ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού. Παράλληλα, για την συλλογικών επιχειρησιακών/κλαδικών σχεδίων για την αναβάθμιση δεξιοτήτων εργαζομένων που μπορούν να υποστηρίξουν νέα οργανωτικά και παραγωγικά μοντέλα των επιχειρήσεων και εν γένει τη διαρθρωτική προσαρμογή επιχειρήσεων.. Οι ανάγκες προσαρμογής αφού μελετηθούν θα καταδείξουν τα πραγματικά κενά σε όρους κατάρτισης, εκπαίδευσης και επαγγελματικής ανάπτυξης των εργαζομένων, θα υποδείξουν αναδυόμενες δεξιότητες και ικανότητες και θα οδηγήσουν στον σχεδιασμό και υλοποίηση στοχευμένων προγραμμάτων ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού. Ταυτόχρονα, καθώς η αυτοαπασχόληση και οι ΜΜΕ αποτελούν τη βάση της εθνικής οικονομίας η τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας και της απασχόλησης προϋποθέτουν την τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της αυτοαπασχόλησης με αιχμή την καινοτομία, με ταυτόχρονη συμβολή και στην αναχαίτιση του φαινομένου της διαρροής ανθρώπινου κεφαλαίου υψηλού επιπέδου ("brain drain"). Παράλληλα, για την επίτευξη του συνολικού στόχου του άξονα, θα απαιτηθεί η προσαρμογή της θεσμικής ικανότητας της δημόσιας διοίκησης και των ενδιαφερόμενων φορέων προς την κατεύθυνση βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Ο πίνακας παρουσιάζει τους ειδικούς στόχους που τέθηκαν στο πλαίσιο του Άξονα 2 και 2Σ, την επενδυτική προτεραιότητα που συνδέεται με αυτόν καθώς και τον προϋπολογισμό τους.

Ειδικοί Στόχοι	Επενδυτική Προτεραιότητα	Προϋπολογισμός
2.1. Ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας ως μέσο αύξησης της απασχόλησης	8iii	249.263.503 €
2.2. Προσαρμογή των επιχειρήσεων και των εργαζομένων τους στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις, ειδικότερα των επιχειρήσεων που διαθέτουν τα ζητούμενα χαρακτηριστικά του νέου αναπτυξιακού υποδείγματος της χώρας	8v	141.572.852 €
2.3. Ενίσχυση συμμετοχής των επιχειρήσεων στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης	10iv	109.858.455 €
2.4. Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος μέσω αναβάθμισης της ικανότητας της δημόσιας διοίκησης να υποστηρίξει την επιχειρηματικότητα	11i	33.330.646 €
Σύνολο		534.025.456 €

3. Ο ΑΠ3 (&3Σ) «Ανάπτυξη μηχανισμών στήριξης της επιχειρηματικότητας»

Ο άξονας αυτός στοχεύει στην αναβάθμιση των υποδομών της χώρας σε τομείς προτεραιότητας, οι οποίοι θα υποβοηθήσουν στην στήριξη της επιχειρηματικότητας. Στον άξονα αυτό περιλαμβάνονται στόχοι για την ενίσχυση των δομών και υποδομών, οι οποίες συνδέονται άμεσα και έμμεσα με την ανάπτυξη επιχειρηματικότητας, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων.

Ο πίνακας παρουσιάζει τους ειδικούς στόχους που τέθηκαν στο πλαίσιο του Άξονα 3 και 3Σ, την επενδυτική προτεραιότητα που συνδέεται με αυτόν καθώς και τον προϋπολογισμό τους.

Ειδικοί Στόχοι		Επενδυτική Προτεραιότητα	Προϋπολογισμός
3.1.	Αναβάθμιση ή/και ανάπτυξη υποδομών έρευνας και καινοτομίας για τη βελτίωση της καινοτομικής ικανότητας της χώρας για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας	1α	153.649.751 €
3.2.	Επέκταση υποδομών ευρυζωνικών υπηρεσιών και δικτύων υψηλών ταχυτήτων	2α	228.698.671 €
3.3.	Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης της λειτουργίας των επιχειρήσεων και του κτιριακού αποθέματος επαγγελματικής χρήσης	4β	25.049.234 €
3.4.	Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του οικιακού και δημόσιου κτιριακού αποθέματος	4γ	283.999.999€
3.5.	Ανάπτυξη ή /και προώθηση οικονομικής δραστηριότητας που βασίζεται στο φυσικό κεφάλαιο και στην πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδος με επίκεντρο το τομέα του Τουρισμού	6γ	79.787.431 €
3.6.	Βελτίωση της δυνατότητας ανάκτησης αποβλήτων και απορριμμάτων και αύξηση της επαναξιοποίησης τους	6ζ	22.499.998 €
3.7.	Μείωση εξάρτησης της χώρας από το πετρέλαιο	7ε	330.914.597 €
3.8.	Αύξηση της εφαρμογής έξυπνων συστημάτων για την αποτελεσματικότερη διαχείριση της διανομής ενέργειας	7ε	
Σύνολο			1.124.599.680 €

4. Βοηθητικοί Άξονες

Ο ΑΠ4 (&4Σ) «Τεχνική συνδρομή ΕΤΠΑ» και ο ΑΠ5 (&5Σ) «Τεχνική συνδρομή ΕΚΤ», είναι βοηθητικοί άξονες με σκοπό να ενισχύσουν το σύστημα διαχείρισης και διοίκησης που αφορά τους άξονες προτεραιότητας των αντίστοιχων ταμείων.

Η ενωσιακή συνδρομή του Άξονα 4(&4Σ) ανέρχεται σε 61.678.618 € και του Άξονα 5 (&5Σ) σε 12.432.637 €.

Οι δράσεις που περιλαμβάνει η τεχνική βοήθεια έχουν εθνικό χαρακτήρα καθώς δομές και διαδικασίες για τη διαχείριση, αξιολόγηση, παρακολούθηση και την προβολή των παρεμβάσεων του επιχειρησιακού σχεδίου αφορούν όλες τις περιφέρειες. Απώτερος στόχος είναι η διασφάλιση της ευθυγράμμισης του τρόπου διαχείρισης της υλοποίησης του επιχειρησιακού προγράμματος και της

μεγιστοποίησης της αποτελεσματικότητας των σχετικών εργασιών των εμπλεκόμενων φορέων/δικαιούχων σε κάθε περιφέρεια.

Η χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων στο πρόγραμμα

Το ΕΠΑνΕΚ προτείνει, χρηματοδοτικά εργαλεία που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για ομάδες δράσεων. Τα χρηματοδοτικά εργαλεία (ΧΕ) μπορούν να χρησιμοποιηθούν στις δράσεις του προγράμματος, συνδυαστικά μεταξύ τους ή σε συνδυασμό με επιδοτήσεις.

Για την αποτελεσματική αξιοποίηση των παραπάνω εργαλείων απαιτείται η ύπαρξη ειδικών δομών που να εξειδικεύονται στο σχεδιασμό και την υλοποίηση τους, αλλά και αντίστοιχων δομών που να μπορούν να λειτουργήσουν ως ενδιάμεσοι φορείς στη σχέση των μικρών επιχειρήσεων με το χρηματοπιστωτικό σύστημα ώστε να υπάρχουν κίνητρα και από τις δύο πλευρές για την αξιοποίηση τους. Οι δομές αυτές μπορεί να λειτουργούν με την μορφή κρατικών φορέων, αμιγώς ιδιωτικών (κυρίως όταν αφορά τα ταμεία επιχειρηματικών αγγέλων και τα venture capitals) ή συμπράξεις ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Η συνηθισμένη μορφή διαχείρισης των ΧΕ ώστε να επιτευχθεί και ο μέγιστος βαθμός ανακύκλωσης και μόχλευσης, περιλαμβάνει την διαχείριση των πόρων από εξειδικευμένα ταμεία διαχείρισης (είτε με την μορφή Holding fund είτε με την μορφή ταμείων ομπρέλες- Fund of Funds). Τα ταμεία αυτά επιλέγουν τους κατάλληλους ενδιάμεσους φορείς για την υλοποίηση των ΧΕ. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι αρμόδιες διαχειριστικές αρχές επιλέγουν απευθείας τους ενδιάμεσους φορείς. Πιο συγκεκριμένα προβλέπεται η αξιοποίηση πόρων μέσω της δημιουργίας και ενεργοποίησης των παρακάτω ταμείων:

Ταμείο Επιχειρηματικών Συμμετοχών για την παροχή επιχειρηματικών κεφαλαίων (Venture Capital και Private Equity Funds) και σε συνεργασία και με τη συνεπένδυση από επιλεγμένους Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς, με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την ίδρυση νέων καινοτόμων, εξωστρεφών και δυναμικών επιχειρήσεων με έμφαση στην αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων, καθώς και η ανάπτυξη υφιστάμενων επιχειρήσεων μέσω του τεχνολογικού και οργανωτικού εκσυγχρονισμού τους.

Ταμείο Επιχειρηματικότητας II για την παροχή χρηματοδότησης (με τη μορφή επενδυτικών δανείων ή/και κεφαλαίου κίνησης), με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας υφιστάμενων αλλά και τη δημιουργία νέων καινοτόμων, εξωστρεφών και δυναμικών επιχειρήσεων (Πολύ Μικρών, Μικρών και Μεσαίων επιχειρήσεων), τον τεχνολογικό και οργανωτικό εκσυγχρονισμό τους και την ενίσχυση της εξωστρέφειάς τους.

Ταμείο Υποδομών με στόχο την κάλυψη του χρηματοδοτικού κενού στο πλαίσιο της ενεργειακής εξοικονόμησης, της περιβαλλοντικής προστασίας και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Πιο συγκεκριμένα στόχο αποτελεί η παροχή ευνοϊκών όρων χρηματοδότησης στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα (και στις συμπράξεις τους μέσω ΣΔΙΤ) για την υλοποίηση μικρών και μεσαίων έργων ΑΠΕ και συστημάτων ενεργειακής διανομής, στο πλαίσιο της ενίσχυσης της ενεργειακής αποδοτικότητας, της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής και της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των ενεργειακών επενδύσεων.

Δημιουργία Ταμείου Εξοικονομώ II με σκοπό την υλοποίηση παρεμβάσεων ενίσχυσης της ενεργειακής αποδοτικότητας κατοικιών υψηλής ενεργειακής κατανάλωσης και ιδιοκτησίας νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος και υψηλού αποτελέσματος υλοποίησης δράσεων (π.χ. πολυκατοικίες). Οι ενισχύσεις του ταμείου θα λαμβάνουν τη μορφή απευθείας επιχορήγησης ή επιχορήγησης σε συνδυασμό με άτοκο/χαμηλότοκο δανεισμό.

Ταμείο Εγγυήσεων με σκοπό τη διευκόλυνση της πρόσβασης των τελικών δικαιούχων (ΜΜΕ) στη χρηματοδότηση σε συνεργασία με επιλεγμένους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς. Σκοπός της σύστασης του Ταμείου Εγγυοδοσίας είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης αυτών σε χρηματοδότηση.

Ταμείο Εγγυήσεων COVID -19 με σκοπό να στηριχθεί η οικονομία κατά τη διάρκεια της τρέχουσας έξαρσης της νόσου COVID-19 (2020/C 91 I/01), στο πλαίσιο της κατεύθυνσης για τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των χρηματοδοτικών μέσων προκειμένου να καλυφθούν οι αυξημένες ανάγκες ρευστότητας των επιχειρήσεων που επλήγησαν λόγω του κλυδωνισμού από την αναστολή για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα της δραστηριότητάς τους, την πτώση εσόδων τους, την διαταραχή των αλυσίδων εφοδιασμού και την μείωση της καταναλωτικής ζήτησης συνεπεία της επιδημικής έκρηξης του COVID-19.

Η υλοποίηση του προγράμματος

Αρμόδια αρχή για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» 2014-2020 είναι το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Τομεακών ΕΠ του ΕΤΠΑ & ΤΣ, Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία»).

Το Πρόγραμμα καταρτίστηκε σύμφωνα με τις βασικές αρχές που τέθηκαν από την 3η Εγκύκλιο (885/ΕΥΣΣΑΑΠ 74/10-1-14) της Εθνικής Αρχής Συντονισμού, εκ των οποίων σημαντική αρχή αποτέλεσε η Εταιρική Σχέση και οι διαδικασίες της «Έξυπνης Εξειδίκευσης» ως προς τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων κατά τον σχεδιασμό. Η προσέγγιση της εταιρικής σχέσης κατά την εκπόνηση του προγράμματος διασφαλίζει ότι η εξειδίκευση κάθε τομέα δραστηριότητας όπως εκφράζεται από τους αντίστοιχους εταίρους θα αξιοποιηθεί ουσιαστικά και θα διασφαλίσει την αποτελεσματική χρήση των πόρων της ΕΕ. Περιλαμβάνει τη διαβούλευση με αρμόδια Υπουργεία και Περιφέρειες, εποπτευόμενους φορείς Υπουργείων και Περιφερειών (ΝΠΙΔ, ΝΠΔΔ), ΜΚΟ, τοπικούς αναπτυξιακούς φορείς, περιβαλλοντικούς φορείς, κοινωνικούς εταίρους, εκπαιδευτικά ιδρύματα, εκπροσώπους του επιχειρηματικού τομέα, συνδέσμους-ενώσεις φορέων, ερευνητικούς φορείς κλπ.

Η διαδικασία της κατάρτισης του επιχειρησιακού προγράμματος πραγματοποιήθηκε επί τη βάση δύο διαστάσεων και της συγκρότησης της αντίστοιχης εταιρικής σχέσης:

- Τομεακή διάσταση
- Εθνική και περιφερειακή διάσταση με εστίαση στην έξυπνη εξειδίκευση

1. Τομεακή Διάσταση

Η οργανωτική δομή για το σχεδιασμό του ΕΠΑνΕΚ, στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, προέβλεπε την σύσταση Τομεακών Ομάδων Σχεδιασμού παράλληλα και σε συνεργασία με τις Πλατφόρμες Καινοτομίας της διαδικασίας της Έξυπνης Εξειδίκευσης. Οι Τομεακές Ομάδες Σχεδιασμού συστάθηκαν βάσει των επιλεγμένων τομέων προτεραιότητας της χώρας: Αγροδιατροφή/ Βιομηχανία τροφίμων, Ενέργεια, Περιβάλλον, Μεταφορές/ Logistics, Υλικά – Κατασκευές, Τουρισμός, Υγεία και Φάρμακα, Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες, Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ).

Ο ρόλος των Τομεακών Ομάδων Σχεδιασμού είναι η συν-διαμόρφωση με τους κοινωνικούς εταίρους και όλους τους σχετικούς εμπλεκόμενους φορείς, της αναπτυξιακής στρατηγικής στους τομείς αρμοδιότητάς τους (Τομεακά Σχέδια Ανάπτυξης) στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

2. Εθνική και περιφερειακή διάσταση με εστίαση στην έξυπνη εξειδίκευση

Για τους τομείς/κλάδους που αναδείχθηκαν ως τομείς προτεραιότητας η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) προχώρησε στην περαιτέρω εξειδίκευσή τους μέσω δομημένης διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς.

Η διαδικασία αυτή συνέβαλε στον εντοπισμό των κρίσιμων δραστηριοτήτων στις οποίες θα πρέπει να εστιασθεί η ερευνητική και τεχνολογική προσπάθεια στη νέα προγραμματική περίοδο και στη διαμόρφωση του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Έρευνα και Καινοτομία (ΕΣΠΕΚ) 2014-2020 (εθνική στρατηγική RIS3 λαμβάνοντας υπόψη και τις περιφερειακές στρατηγικές RIS3).

Η συγκρότηση της εταιρικής σχέσης που λειτούργησε κυρίως μέσω των Τομεακών Ομάδων Σχεδιασμού καθώς και των πλατφορμών καινοτομίας της ΓΓΕΤ στο πλαίσιο της κατάρτισης του ΕΣΠΕΚ 2014-2020 διασφάλισε τη συλλογική πληροφοριακή τροφοδότηση για την κατάρτιση του επιχειρησιακού προγράμματος μέσω της σύνθεσης όλων των αποτελεσμάτων των διαβουλεύσεων που πραγματοποιήθηκαν.

Κατά τη φάση εφαρμογής του προγράμματος η ευρεία αυτή διαβούλευση λαμβάνει μόνιμη μορφή στο πλαίσιο των μηχανισμών διαχείρισης και παρακολούθησης της υλοποίησης του επιχειρησιακού προγράμματος. Στη προγραμματική περίοδο 2014-2020, οι κοινωνικοί εταίροι έχουν αυξημένες ευθύνες για την εκπόνηση και υλοποίηση δράσεων του επιχειρησιακού προγράμματος με στόχο την προώθηση του αναπτυξιακού υποδείγματος που στηρίζει την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, τη μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας. Ειδικότερα οι κοινωνικοί εταίροι θα κληθούν από την αρχή διαχείρισης του Προγράμματος να αναλάβουν, όταν κρίνεται απαραίτητο για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της χαραχθείσας στρατηγικής, την εκπόνηση προτάσεων και την υλοποίηση δράσεων με κύρια χαρακτηριστικά την ανάπτυξη του κοινωνικού διαλόγου σε όλα τα επίπεδα, την προώθηση πολιτικών για σημαντικά οικονομικά και κοινωνικά θέματα συστημικού χαρακτήρα καθώς και την προώθηση των συνεργασιών και των δικτύωσης οικονομικών και κοινωνικών φορέων.

3. Επιτροπής Παρακολούθησης

Κορυφαίο όργανο για τη συμμετοχή των εταίρων στην υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του ΕΠ είναι η Επιτροπή Παρακολούθησης, για τη λειτουργία της οποίας λαμβάνονται μέτρα ουσιαστικής και αποτελεσματικής λειτουργίας με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς της. Πέραν των τυπικών μέτρων ενίσχυσης του επιχειρησιακού της χαρακτήρα, όπως η αντιπροσωπευτική σύνθεση και η υποστήριξη της λειτουργίας από τη Διαχειριστική Αρχή, πρόκειται να ληφθούν μέτρα άμεσης επικοινωνίας και ενημέρωσης των μελών της, με αναμενόμενο αποτέλεσμα την μεγαλύτερη κινητοποίησή τους.

Σημαντική θα είναι η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, στην υλοποίηση δράσεων που στηρίζονται από το ΕΚΤ. Η Διαχειριστική Αρχή μπορεί να αναθέσει τη διαχείριση μέρους του Επιχειρησιακού Προγράμματος σε έναν εταίρο ως ενδιάμεσου φορέα, μέσω γραπτής συμφωνίας μεταξύ του ενδιάμεσου φορέα και του κράτους μέλους ή της διαχειριστικής αρχής. Ειδική μέριμνα θα υπάρξει ώστε οι κοινωνικοί εταίροι, που θα αναλάβουν να διαχειριστούν παρεμβάσεις του Προγράμματος θα διαθέτουν την αναγκαία επιχειρησιακή ικανότητα (καταλληλότητα της οργανωτικής τους δομής / ποσοτική και ποιοτική επάρκεια της στελέχωσης και της διοίκησής τους / μηχανισμοί εξασφάλισης διαφάνειας).

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία» εγκρίθηκε το 2014 με την υπ' αριθμ. C(2014)10162 - 18/12/2014 Εκτελεστική Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Τον Σεπτέμβριο 2017 το Πρόγραμμα υποβλήθηκε σε μικρής κλίμακας Αναθεώρηση σε συνέχεια σχετικής Εγκυκλίου της Εθνικής Αρχής Συντονισμού (ΑΠ 84421/ΕΥΣΣΑ 1800/ 28.07.17) στο πλαίσιο της τεχνικής προσαρμογής 2017. Η 1η Αναθεώρηση του ΕΠΑΝΕΚ εγκρίθηκε με την C(2017)8472/6.12.17 Απόφαση της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτής πραγματοποιήθηκε συνολική αύξηση της ενωσιακής συνδρομής ΕΤΠΑ κατά 195 εκ. € (από 3.646 εκ. € σε 3.841 εκ. €). Η αντίστοιχη αύξηση της Δημόσιας Δαπάνης ανήλθε σε 251 εκ.€ (από ΔΔ 4.665 σε 4.916 εκ.€), βάσει του ύψους κοινοτικής συνδρομής κάθε άξονα προτεραιότητας.

Με την 2η Αναθεώρηση του ΕΠΑΝΕΚ (2018) προτάθηκε συνολική μείωση της ενωσιακής συνδρομής ΕΤΠΑ κατά -155,4 εκ. € (από 3.841 εκ. € σε 3.686 εκ. €). Η αντίστοιχη μείωση της Δημόσιας Δαπάνης ανερχόταν σε 200 εκ. € (από 4.916 εκ. € σε 4.716 εκ. €), με σκοπό την όσο πιο αποδοτική χρήση των πόρων του ΕΣΠΑ. Επιπρόσθετα της συνολικής μείωσης του προγράμματος έγιναν και εσωτερικές ανακατανομές, τόσο μεταξύ θεματικών στόχων όσο και μεταξύ επενδυτικών προτεραιοτήτων (του ίδιου θεματικού στόχου). Τέλος, προτάθηκε και ανακατανομή πόρων μεταξύ κατηγοριών περιφερειών χωρίς οι τροποποιήσεις να μεταβάλλουν τη φύση της στρατηγικής και των ειδικών στόχων του ΕΠΑΝΕΚ.

Κατά την 3η Αναθεώρηση (2019) για την κατανομή του Αποθεματικού Επιδόσης δεν μεταβλήθηκαν οι πόροι του ΕΤΠΑ, δεδομένου ότι αυτοί μετακινήθηκαν από τους Άξονες Προτεραιότητας 03/03Σ στους Άξονες Προτεραιότητας 01/01Σ, εντός του ίδιου Θεματικού Στόχου 02 «Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών». Στο πλαίσιο του ΕΚΤ, υλοποιήθηκε μείωση πόρων ύψους 35,9 εκ. €, οι οποίοι μεταφέρθηκαν από το ΕΠΑνΕΚ (Άξονες Προτεραιότητας 02/02Σ) στο ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ. Συνεπώς, το συνολικό ΕΠΑνΕΚ μειώθηκε κατά 35,9 εκ. € Κοινοτικής Συνδρομής (από 3.686 εκ. € σε 3.650 εκ. €) ενώ η δημόσια δαπάνη μειώθηκε κατά 46,0 εκ. € (από 4.716 σε 4.670 εκ. €). Η μεταβολή αυτή είναι <1% και δεν επηρέαζε τη στρατηγική του ΕΠΑΝΕΚ, η οποία παρέμεινε αναλλοίωτη.

Η 4η Αναθεώρηση (2020) του ΕΠΑνΕΚ 2014 – 2020 πραγματοποιείται με στόχο να αντιμετωπιστούν οι συνέπειες τα πανδημίας COVID-19 στην ελληνική οικονομία μέσω της χρηματοδότησης δράσεων στήριξης της επιχειρηματικότητας. Για την κάλυψη της ανάγκης αυτής απαιτείται η στοχευμένη μεταφορά πόρων από τα 13 ΠΕΠ και το ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ στο ΕΠΑνΕΚ, συνολικού ποσού 1.137.157.152 € ενωσιακής συνδρομής, που αντιστοιχούν σε δημόσια δαπάνη ύψους 1.514.934.591 €. Οι πόροι αυτοί, κατευθύνονται στην επενδυτική προτεραιότητα 3c «Στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών» (Άξονες Προτεραιότητας 01/ 01Σ) του ΕΠΑνΕΚ και θα χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση δράσεων όπως η σύσταση Ταμείου Εγγυοδοσίας, η επιδότηση τόκων υφιστάμενων δανείων ΜΜΕ, η υποστήριξη κεφαλαίου κίνησης στις ΜΜΕ με τη μορφή επιχορηγήσεων κλπ.

Η σύνδεση του προγράμματος με τα λοιπά τομεακά και τα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα

- 1) Περιφερειακά Προγράμματα:** Το ΕΠΑνΕΚ κατά τον σχεδιασμό του έχει λάβει υπόψη τις περιφερειακές προτεραιότητες όπως αναδείχθηκαν από τις περιφερειακές στρατηγικές για την έξυπνη εξειδίκευση. Οι στρατηγικές αυτές επηρέασαν σημαντικά τις προτεραιότητες της αντίστοιχης εθνικής RIS3. Μέσα από την μεθοδολογική ανάλυση αποδεικνύεται ότι οι στρατηγικές αυτές συγκλίνουν θεματικά με σχεδόν απόλυτο τρόπο. Η συστηματική διαβούλευση μέσα από τις σχετικές πλατφόρμες καινοτομίας που αναπτύχθηκαν οδήγησε σε συγκεκριμένες προτεραιότητες, οι οποίες υποστηρίζουν σε εθνικό επίπεδο τόσο τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της χώρας όσο και τους νέους δυναμικούς χώρους ανάπτυξης μέσα από την διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης. Ταυτόχρονα, προέκυψαν συγκεκριμένες διαφοροποιήσεις σε επίπεδο στρατηγικής παρέμβασης ανάμεσα στις εθνικές στρατηγικές επεμβάσεις και αυτές σε περιφερειακό επίπεδο.

Με βάση τα παραπάνω, κατά κύριο λόγο, η **ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στους στρατηγικούς τομείς προτεραιότητας στη βάση των αρχών της έξυπνης εξειδίκευσης θα υποστηριχθεί από τους πόρους του ΕΠΑνΕΚ**, με στόχο την ολοκληρωμένη προσέγγιση στην αντιμετώπιση των σημαντικών αναπτυξιακών αναγκών και όπου απαιτείται λόγω της ειδικής φύσης ή της κλίμακας των αναγκών και επιδιωκόμενων αλλαγών θα χρησιμοποιηθούν πόροι των ΠΕΠ.

Στις βασικές κατηγορίες δράσεων που εξυπηρετούν τους παραπάνω στόχους περιλαμβάνονται δράσεις άμεσης ενίσχυσης των επιχειρήσεων μέσω επιχορηγήσεων ή έμμεσων χρηματοδοτήσεων μέσω επιστρεπτέων χρηματοοικονομικών εργαλείων ή /και συνδυασμού αυτών καθώς και δράσεις διασύνδεσης των επιχειρήσεων με φορείς που διεξάγουν έρευνα. Δράσεις προώθησης της έρευνας και καινοτομίας στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής για την έξυπνη εξειδίκευση που συνδέονται με την εξυπηρέτηση στόχων και προτεραιοτήτων εθνικής κλίμακας καθώς και των προτεραιοτήτων σε Ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο (excellence), δράσεις υψηλού σχετικά προϋπολογισμού οι οποίες, εάν και περιφερειακής εμβέλειας, δεν είναι δυνατόν να καλυφθούν από τους περιορισμένους πόρους των ΠΕΠ ή/και δράσεις στις οποίες συμμετέχουν φορείς από διάφορες περιφέρειες, θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΠΑνΕΚ. Επίσης, περιλαμβάνονται δράσεις εθνικής εμβέλειας που αφορούν στην ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού, της αριστείας, της εξωστρέφειας (και μέσω διακρατικών συνεργασιών) των υποδομών έρευνας (στο πλαίσιο του Εθνικού Οδικού Χάρτη Ερευνητικών Υποδομών) καθώς και υποδομών καινοτομίας, ως δομές βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος όπως π.χ. υποδομές για την εγκατάσταση και τη λειτουργία σύγχρονων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, ανάπτυξη εργαστηριακών υποδομών προτυποποίησης και πιστοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών, πραγματοποίηση συνδυαστικών δράσεων προβολής διαφορετικών κλάδων/προϊόντων στο εξωτερικό κλπ.

Από την άλλη, μέσω των ΠΕΠ θα υλοποιηθούν δράσεις που στοχεύουν στο παραγωγικό δυναμικό των περιφερειών και την ενίσχυση των ικανοτήτων τους μέσω της έρευνας και καινοτομίας σε σχέση και με την ανάδειξη ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων τους. Από τα ΠΕΠ προβλέπεται η χρηματοδότηση δράσεων χαμηλού σχετικά προϋπολογισμού με τοπική στόχευση, αξιοποίηση και ανάδειξη περιφερειακών συγκριτικών πλεονεκτημάτων με στόχο την ενίσχυση των ικανοτήτων των Περιφερειών (stairway to excellence), με κύρια συμμετοχή των φορέων της Περιφέρειας.

Όσον αφορά τις δράσεις ενίσχυσης της ενεργειακής αναβάθμισης κατοικιών, θα χρηματοδοτηθούν κυρίως από το ΕΠΑνΕΚ και περιορισμένα από τα ΠΕΠ. Αντίστοιχα, οι δράσεις ενεργειακής αναβάθμισης δημόσιων κτιρίων θα υποστηριχθούν από το ΕΠΑνΕΚ μέσω σύστασης του Ταμείου Υποδομών. Οι δράσεις ενίσχυσης της ενεργειακής απόδοσης των επιχειρήσεων θα χρηματοδοτηθούν κατά βάση από το ΕΠΑνΕΚ όπως και οι δράσεις που αφορούν στα έξυπνα δίκτυα.

Επίσης, το ΕΠΑνΕΚ θα συμβάλλει στην ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας μέσω μεταπτυχιακών σπουδών και ανάπτυξης επιχειρηματικών δεξιοτήτων,

κατάρτισης των ερευνητών καθώς και απασχόλησης ερευνητών σε επιχειρήσεις σύμφωνα με τις προτεραιότητες της έξυπνης εξειδίκευσης

- 2) **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση & Διά βίου μάθηση (ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ)»** Μέσω του ΕΠΑνΕΚ επιδιώκεται η υποστήριξη της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας και, η βελτίωση της προσαρμοστικότητας εργαζομένων και επιχειρήσεων λειτουργώντας ευνοϊκά προς την κατεύθυνση δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, ιδίως σε τομείς αιχμής για την ελληνική οικονομία στο πλαίσιο του αναπτυξιακού υποδείγματος της χώρας που αποτελεί κύριο στόχο του ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ. Το ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ εστιάζει επίσης στη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος και την ανάπτυξη των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, ώστε να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις εξειδικευμένες ανάγκες μιας σύγχρονης και ανταγωνιστικής οικονομίας δρώντας συμπληρωματικά στο ΕΠΑνΕΚ το οποίο θα συμβάλλει στη σύνδεση των συστημάτων εκπαίδευσης με ανάγκες της αγοράς εργασίας σε συνδυασμό με την υποστήριξη συμμετοχής των επιχειρήσεων στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ενώ μέσω του ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ θα υλοποιηθούν ευρύτερου χαρακτήρα οριζόντιες παρεμβάσεις.
- 3) **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Μεταρρύθμιση Δημοσίου Τομέα (ΕΠΜΔΤ)»:** Το ΕΠΜΔΤ εστιάζει στη βελτίωση του επιτελικού χαρακτήρα της Διοίκησης και την εξασφάλιση συντονισμού του Δημοσίου Τομέα καθώς και στη προώθηση της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης βελτίωσης της οργάνωσης και λειτουργίας των Φορέων του Δημοσίου Τομέα. Ειδικότερα, το ΕΠΜΔΤ θα αντιμετωπίσει οριζόντια όλα τα επίπεδα λειτουργίας, παραγωγής και ανάπτυξης συμβάλλοντας στον καλό συντονισμό, ευελιξία και εξωστρέφεια της Δημόσιας Διοίκησης αποκαθιστώντας τη σχέση εμπιστοσύνης του κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Έτσι δίνεται προτεραιότητα για το ΕΠΑνΕΚ στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την εξωστρέφεια των επιχειρήσεων καθώς και στην αναβάθμιση της ικανότητας της δημόσιας διοίκησης να υποστηρίξει την επιχειρηματικότητα με μείωση της γραφειοκρατίας και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Επίσης, το ΕΠΜΔΤ, στοχεύει στον εκσυγχρονισμό του κράτους και τη διασφάλιση αναβαθμισμένων και φιλικών στους πολίτες και τις επιχειρήσεις υπηρεσιών μέσω αξιοποίησης και των ΤΠΕ, ενώ το ΕΠΑνΕΚ θα στοχεύσει στην ολοκλήρωση και ανάπτυξη υποδομών πληροφορικής που βελτιώνουν τα συνθήκες άσκησης του επιχειρείν.
- 4) **Επιχειρησιακά Προγράμματα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΕΠΑΑ) και «Θάλασσα & Αλιεία» (ΕΠΘΑ):** Το ΕΠΑνΕΚ στοχεύει στη συμπληρωματικότητα με τις αντίστοιχες δράσεις που προωθούνται από το ΕΠΑΑ και το ΕΠΘΑ του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων για τον δευτερογενή τομέα, στα πεδία εφαρμογής της έρευνας και καινοτομίας, της πιστοποίησης των προϊόντων, της ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού, της προώθησης της εξωστρέφειας, της ενίσχυσης συνεργατικών σχημάτων, ώστε οι διαθέσιμοι πόροι να αξιοποιηθούν με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο. Οι προωθούμενες δράσεις αφορούν σε στοχευμένες παρεμβάσεις στο «οικοσύστημα» των επιχειρήσεων αγροδιατροφής και βιομηχανίας τροφίμων, με στόχο την αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων τους.
- 5) **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές, Μεταφορές, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη»:** Το ΕΠΑνΕΚ θα υποστηρίξει συμπληρωματικές δράσεις διαχείρισης αποβλήτων, εισαγωγής και αξιοποίησης αντιρρυπαντικής τεχνολογίας καθώς και τη μέτρηση και παρακολούθηση περιβαλλοντικού αποτυπώματος που παράγεται από την οικονομική δραστηριότητα. Επίσης, το ΕΠΑνΕΚ θα συμβάλλει στην χωροθέτηση και κατασκευή εγκαταστάσεων επεξεργασίας επικίνδυνων και βιομηχανικών αποβλήτων, ενώ θα μοχλεύσει και ιδιωτικούς πόρους μέσω της χρηματοδότησης επενδύσεων για Κέντρα Επαναχρησιμοποίησης στα μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα.
- 6) **Συνέργειες ΕΠΑνΕΚ με δράσεις προηγούμενης Προγραμματικής Περιόδου 2007-2013 (εμπροσθοβαρή έργα):** Στο πλαίσιο της στρατηγικής για τη ταχύτερη δυνατή έναρξη των δράσεων του ΕΣΠΑ 2014-2020 και την άμεση τόνωση της οικονομίας, θα δοθεί προτεραιότητα στην εκπλήρωση όλων των απαιτούμενων ενεργειών για την έναρξη έργων από την αρχική φάση εφαρμογής του ΕΠΑνΕΚ.

Η προώθηση αυτών στο ΕΠΑνΕΚ γίνεται υπό την προϋπόθεση της διασφάλισης της συμβατότητάς τους με τη στρατηγική και τις προτεραιότητες του νέου Προγράμματος, της εκπλήρωσης των σχετικών κριτηρίων επιλογής πράξεων καθώς και των κανόνων επιλεξιμότητας των νέων Κοινοτικών Κανονισμών και του εθνικού θεσμικού πλαισίου και των

ειδικών όρων που προβλέπονται από τους κοινοτικούς κανόνες για την τμηματοποίηση των έργων (phasing).

Η λίστα των εμπροσθοβαρών έργων/ δράσεων διαβιβάστηκε από τον ΓΓ Δημοσίων Επενδύσεων – ΕΣΠΑ στην ΕΕ την 23.9.2014. Η λίστα εμπροσθοβαρών έργων δεν επικαλύπτεται με τα έργα phasing που προέκυψαν στο πλαίσιο της διαδικασίας εξυγίανσης. Ενδεικτικά περιλαμβάνονται οι παρακάτω δράσεις:

1. Δράσεις ενίσχυσης της έρευνας και της καινοτομίας
 - Διακρατικές συνεργασίες, Έρευνας και Καινοτομίας/Κρατικές Ενισχύσεις
 - ΠΑΒΕΤ (στους τομείς RIS3: Υγεία – Φάρμακα, Αγροδιατροφή, ΤΠΕ, Περιβάλλον, Ενέργεια)
 - Θερμοκοιτίδες καινοτομίας, start-ups, γραφείο Μεταφοράς Τεχνογνωσίας, Venture Capital για την καινοτομία
 - Ενίσχυση πιλοτικής εφαρμογής αποτελεσμάτων έρευνας
2. Δράσεις βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των ΜμΕ (Δράσεις κρατικών ενισχύσεων ΜμΕ)
3. Δράσεις υποστήριξης της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών σε όλους τους τομείς.
 - Έργα που συμβάλλουν στον εκσυγχρονισμό συστήματος μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και στην αποτελεσματικότερη διαχείριση της διανομής ενέργειας μέσω της εφαρμογής έξυπνων συστημάτων
 - Εξοικονομώ κατ' οίκον / Έργα εξοικονόμησης ενέργειας σε οικιακούς καταναλωτές,
 - Εξοικονόμηση σε ΜμΕ
4. Δράσεις προώθησης της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

Παράρτημα

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει το περιεχόμενο των θεματικών στόχων και των επενδυτικών προτεραιοτήτων που έχουν τεθεί από τη Κοινότητα.

Θεματικός Στόχος	Επενδυτική Προτεραιότητα
(1) Ενίσχυσης της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας ΕΤΠΑ: 784.127.068€	(α) Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας και των ικανοτήτων ανάπτυξης αριστείας στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας και της προαγωγής των κέντρων ικανότητας , ιδίως των κέντρων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος
	(β) Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην Ε&Κ , ανάπτυξη δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξη και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυνούς εξειδίκευσης, καθώς και στήριξη της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πιλοτικών γραμμών, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής ειδικά σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής
(2) Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών ΕΤΠΑ: 458.287.140€	(α) Επέκταση της ανάπτυξης των ευρυζωνικών υπηρεσιών και των δικτύων υψηλών ταχυτήτων και στήριξη της υιοθέτησης των αναδυόμενων τεχνολογιών και δικτύων στον χώρο της ψηφιακής οικονομίας
	(β) Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ και του ηλεκτρονικού εμπορίου και ενίσχυση της ζήτησης για ΤΠΕ
(3) Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ΕΤΠΑ: 2.109.079.889 €	(α) Προαγωγή της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής αξιοποίησης νέων ιδεών και ενίσχυση της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων , μεταξύ άλλων και μέσω θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων
	(γ) Στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών
	(δ) Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε αγορές (περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς) και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας
(4) Υποστήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου	(α) Προαγωγή παραγωγής και διανομής ενέργειας που προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Θεματικός Στόχος	Επενδυτική Προτεραιότητα
του άνθρακα σε όλους τους τομείς ΕΤΠΑ: 394.449.231€	(β) Προαγωγή ενεργειακής απόδοσης και χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις επιχειρήσεις (γ) Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές , συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης
(6) Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων ΕΤΠΑ: 102.287.428€	(γ) Διατήρηση, προστασία, προαγωγή και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς (ζ) Στήριξη της βιομηχανικής μετάβασης προς μια οικονομία με αποδοτική χρήση των πόρων , προώθηση της πράσινης ανάπτυξης, της οικολογικής καινοτομίας και της διαχείρισης περιβαλλοντικών επιδόσεων στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα
(7) Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και της άρσης των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων ΕΤΠΑ : 330.914.597€	(ε) Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και της ασφάλειας του εφοδιασμού μέσω της ανάπτυξης έξυπνων συστημάτων διανομής, αποθήκευσης και μεταφοράς ενέργειας και μέσω της ενσωμάτωσης σε αυτά της διανεμόμενης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές
(8) Προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού ΕΚΤ: 390.836.355 €	(iii) Αυτοαπασχόληση , επιχειρηματικότητα και δημιουργία επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων καινοτόμων πολύ μικρών , μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (v) Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές
(10) Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση ΕΚΤ: 109.858.455 €	(iv) Βελτίωση της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας , τη διευκόλυνση της μετάβασης από την εκπαίδευση στην εργασία και της βελτίωσης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και της ποιότητάς τους, μεταξύ άλλων μέσω μηχανισμών πρόβλεψης των αναγκών σε δεξιότητες , την προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών και την καθιέρωση και ανάπτυξη συστημάτων μάθησης με βάση την εργασία, συμπεριλαμβανομένων διττών συστημάτων μάθησης και μαθητείας

Θεματικός Στόχος	Επενδυτική Προτεραιότητα
(11) Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και των ενδιαφερόμενων φορέων και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης EKT: 33.330.646 €	(i) Επένδυση στη θεσμική ικανότητα και στην αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και των δημοσίων υπηρεσιών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με στόχο τις μεταρρυθμίσεις, την καλύτερη κανονιστική ρύθμιση και την ορθή διακυβέρνηση.